

Trendy a výzvy duševního zdraví mladých v České republice

Ondřej Rýdlo (Národní ústav duševního zdraví)

Struktura

- data
- psychiatrizace
- dostupnost péče
- sebevražednost

Duševní zdraví mladých dospělých

50%

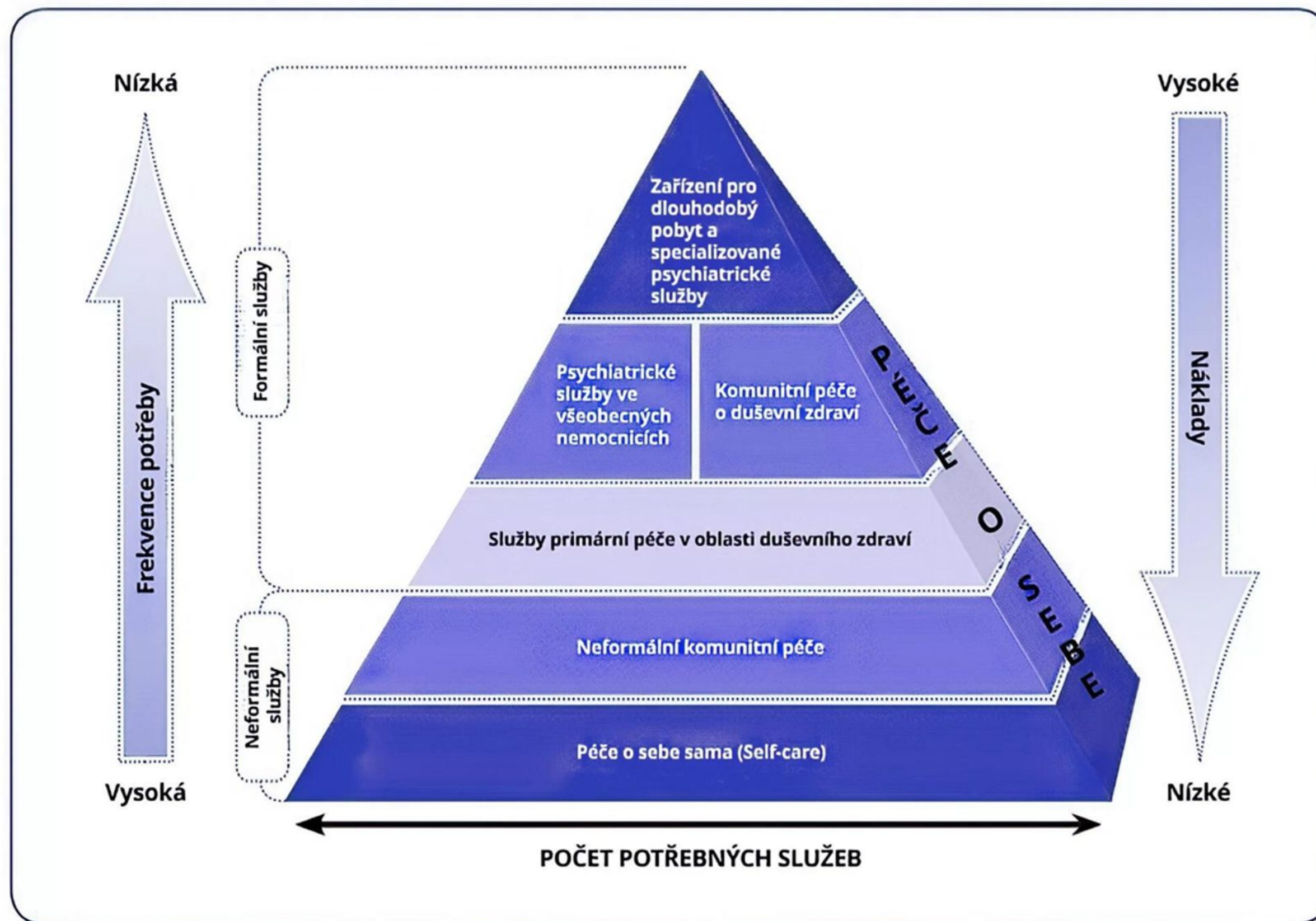
duševních onemocnění se
projeví již před 14.rokem
věku a 75 % do věku 24 let.

Průměrná doba mezi
nástupem duševního
onemocnění a jeho léčbou
se odhaduje na 6-10 let

System péče

Obrázek 2: Pyramida organizace služeb WHO pro optimální kombinaci služeb v oblasti duševního zdraví

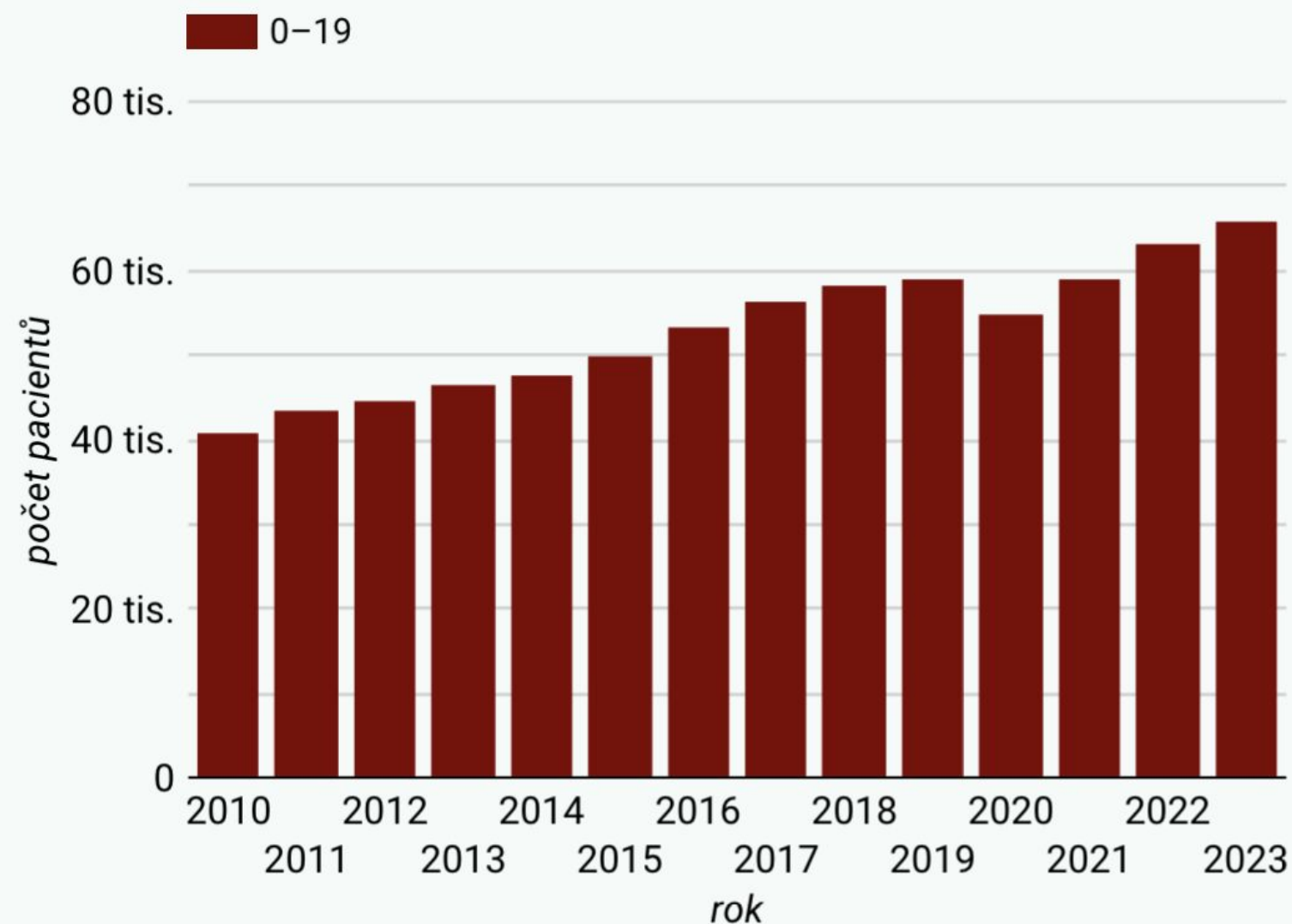

Psychiatrie v datech: Ambulance

Počet ambulantně léčených pacientů dle jednotlivých diagnóz za rok 2023:

	MKN-10 kód	Název skupiny	Počet pacientů ▾
1.	F8–F9	Poruchy psychického vývoje, poruchy chování a em...	35 767
2.	F4 bez F42	Neurotické, stresové a somatoformní poruchy	14 439
3.	F7	Mentální retardace	3 897
4.	F32–F33	Depresivní fáze a periodická depresivní porucha	2 660
5.	F5	Syndromy poruch chování spojené s fyziologickými...	2 291
6.	F60–F61	Specifické poruchy osobnosti, smíšené a jiné poruc...	1 613
7.	F42	Obsedantně nutková porucha	1 499
8.	F62–F69	Poruchy osobnosti a chování u dospělých	1 270
9.	ostatni	Ostatní	1 036
Celkový součet			66 099

Počet ambulantně léčených pacientů v jednotlivých letech dle věkových skupin:

Psychiatrie v datech: Dlouhodobé hospitalizace

Počet hospitalizovaných dle věkových kategorií a skupiny psychiatrických diagnóz v roce 2023:

Název skupiny	věková skupina / počet hospitalizací	
	0–19	Celkový součet
Poruchy psychického vývoje, poruchy chování a emocí s o...	1 425	1 425
Neurotické, stresové a somatoformní poruchy	832	832
Mentální retardace	295	295
Poruchy duševní a poruchy chování způsobené užíváním ...	224	224
Specifické poruchy osobnosti, smíšené a jiné poruchy oso...	215	215
Schizofrenise, poruchy schizotypální a poruchy s bludy	212	212
Depresivní fáze a periodická depresivní porucha	172	172
Celkový součet	3 578	3 578

Psychiatrie v datech:

Akutní hospitalizace

Počet akutně hospitalizovaných dle věkových kategorií a skupiny psychiatrických diagnóz v roce 2023:

		věková skupina / počet hospitalizací	
Diagnóza		0–19	Celkový součet
Neurotické, stresové a somatoformní poruchy		1 486	1 486
Poruchy psychického vývoje, poruchy chování a emocí s o...		933	933
Specifické poruchy osobnosti, smíšené a jiné poruchy oso...		664	664
Poruchy duševní a poruchy chování způsobené užíváním p...		354	354
Depresivní fáze a periodická depresivní porucha		307	307
Schizofrenise, poruchy schizotypální a poruchy s bludy		286	286
Syndromy poruch chování spojené s fyziologickými poruc...		252	252
Celkový součet		4 619	4 619

Alarmující stav. Duševní problémy mladých rostou. Sužuje je samota, hlavně dívky

Adam Růžicka

1. 3. 2025 8:34

Stále více mladistvých u nás i ve světě vykazuje podlomené duševní zdraví. Odborníci varují, že problémy se neustále prohlubují, přičemž pandemie koronaviru fungovala jako katalyzátor již dříve narůstající krize. Nová mezinárodní studie

Screeningové průzkumy ukazují na výrazné zvýšení prevalence zkušeností adolescentů, které lze interpretovat jako projevy duševních poruch

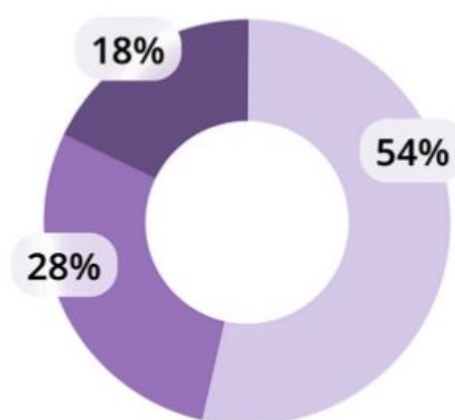
Duševní zdraví adolescentů v České republice

Výsledky v jednotlivých kategoriích duševního zdraví žáků 9. tříd v České republice

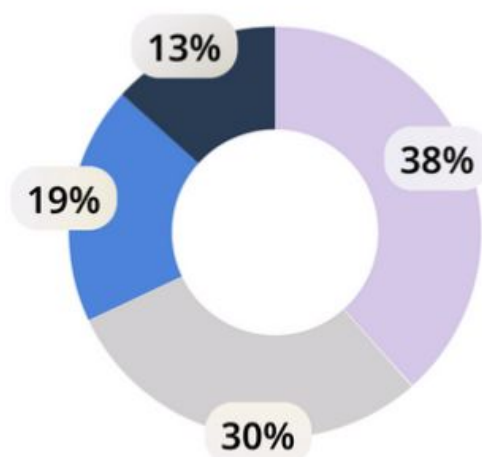
Duševní well-being (škála WHO-5)

- vysoký
- střední
- nízký

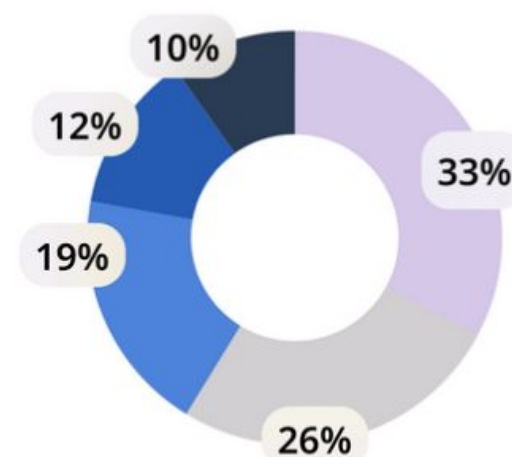
Úzkostné symptomy (škála GAD-7)

- žádné
- mírné
- střední
- vysoké

Depresivní symptomy (škála PHQ-9)

- žádné
- mírné
- střední
- středně těžké
- těžké

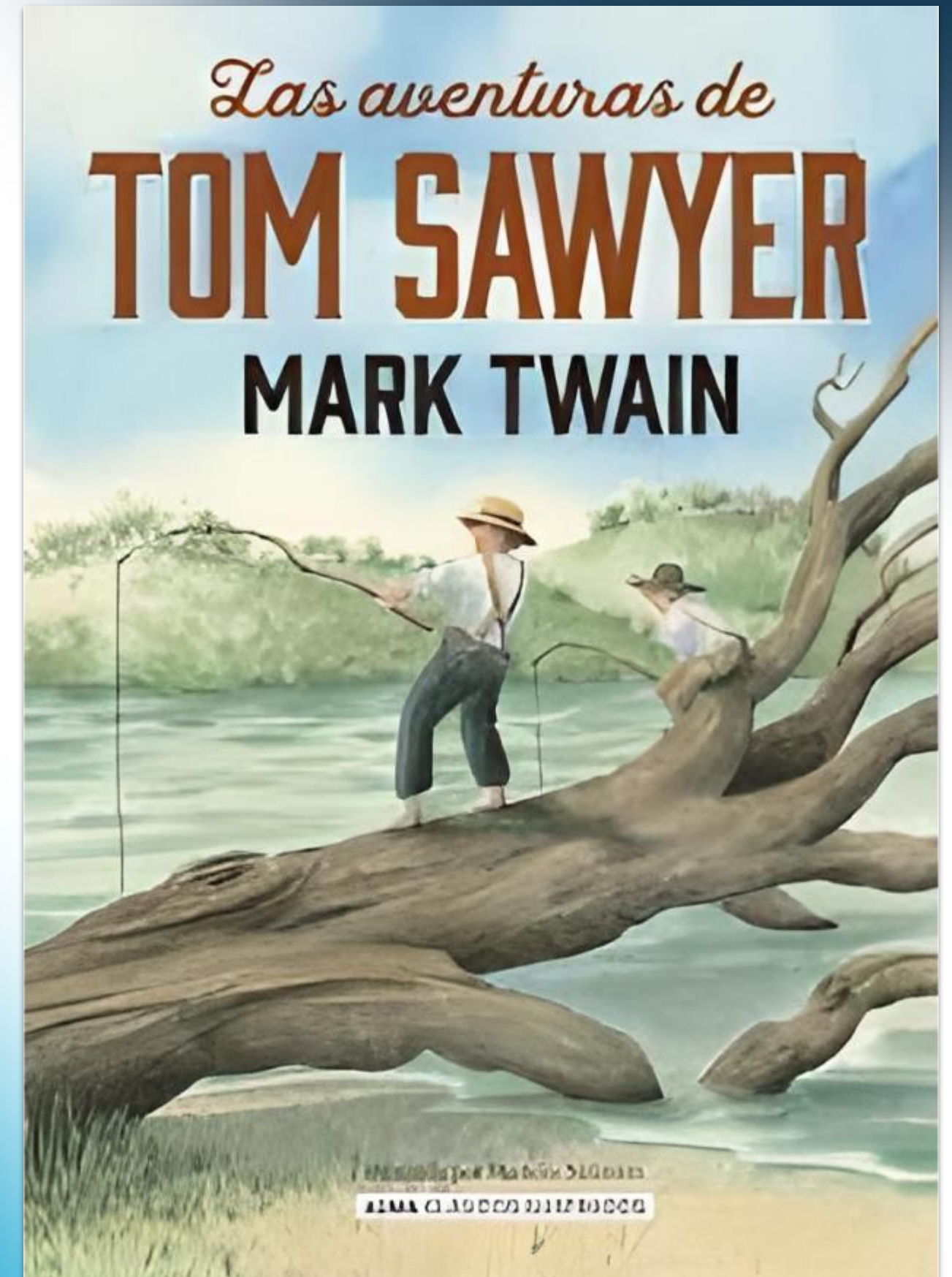

Máme problém?

Odborná debata: Psychiatrize

“Rozšiřování spektra zkušeností, které společnost hodnotí jako psychopatologické”

- 1) “Nárůst duševních obtíží vyvolaný poptávkou”
- 2) “Nárůst duševních obtíží vyvolaný nabídkou”

Odborná debata: Psychiatrize

Možné příčiny nárůstu:

- 1) skutečné zvýšení prevalence
- 2) zvýšení zachytu
- 3) změna definičních kritérií

Přehledné články

PSYCHIATRIE ■ ROČNÍK 28 ■ 2024 ■ ČÍSLO 4

PSYCHIATRIZACE: MOŽNÁ PŘÍČINA I NÁSLEDEK ALARMUJÍCÍHO STAVU DUŠEVNÍHO ZDRAVÍ ADOLESCENTŮ

PSYCHIATRIZATION: POSSIBLE CAUSE AND EFFECT OF THE ALARMING
STATE OF ADOLESCENT MENTAL HEALTH

VOJTĚCH PIŠL, TEREZA KOHUTOVÁ, JAN VEVERA

Univerzita Karlova, Lékařská fakulta v Plzni, Psychiatrická klinika

SOUHRN

Psychiatrize je příčinou i následkem společenských změn ve vnímání lidského utrpení. Jakožto společenský posun psychiatrizace ovlivňuje jak epidemiologické ukazatele, tak skutečnou prevalenci duševních obtíží, skrze slabé, ale setrvalé a plošně působící vlivy na jejich prožívání. Přehled shrnuje současný výzkum psychiatrizace a ilustruje jeho relevanci na příkladu diskuse o nárůstu duševních obtíží u českých adolescentů. Kvantifikace vlivu psychiatrizace a rozlišení jejích příčin a následků v oblasti duševního zdraví vyžaduje další výzkum, který navrhuje v závěru textu.

Klíčová slova: psychiatrizace, sociální psychiatrie, concept creep, prevalence inflation hypothesis, duševní zdraví, gramotnost v oblasti du-

Dostupnost péče

- nejsou k dispozici důvěryhodná dostupná data
- ale zástupné indikátory ukazují na vysoké přetížení odborníků (zejména psychiatrů a klinických psychologů)

157 dětských psychiatrů (půlka v předpenzijním věku)

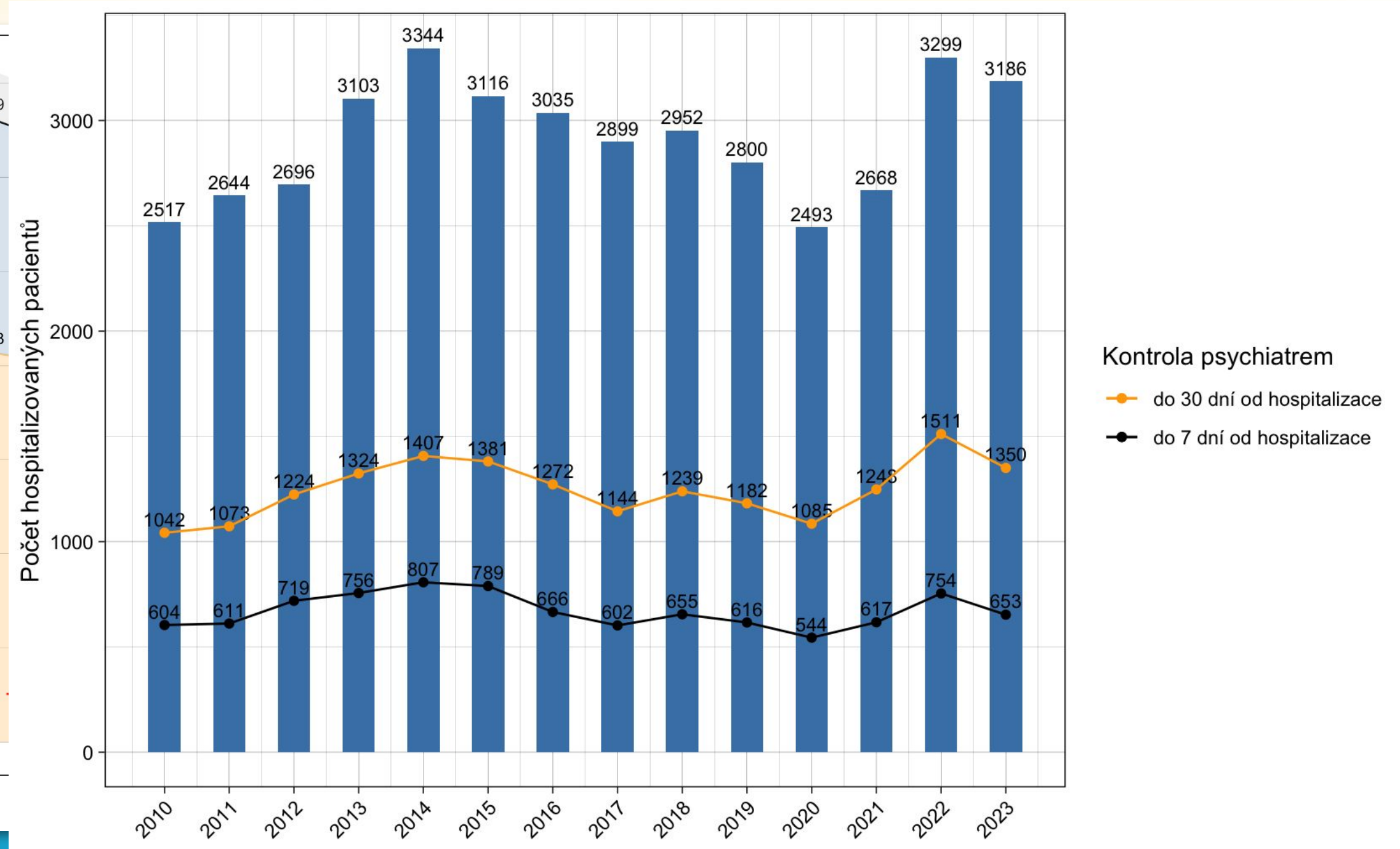
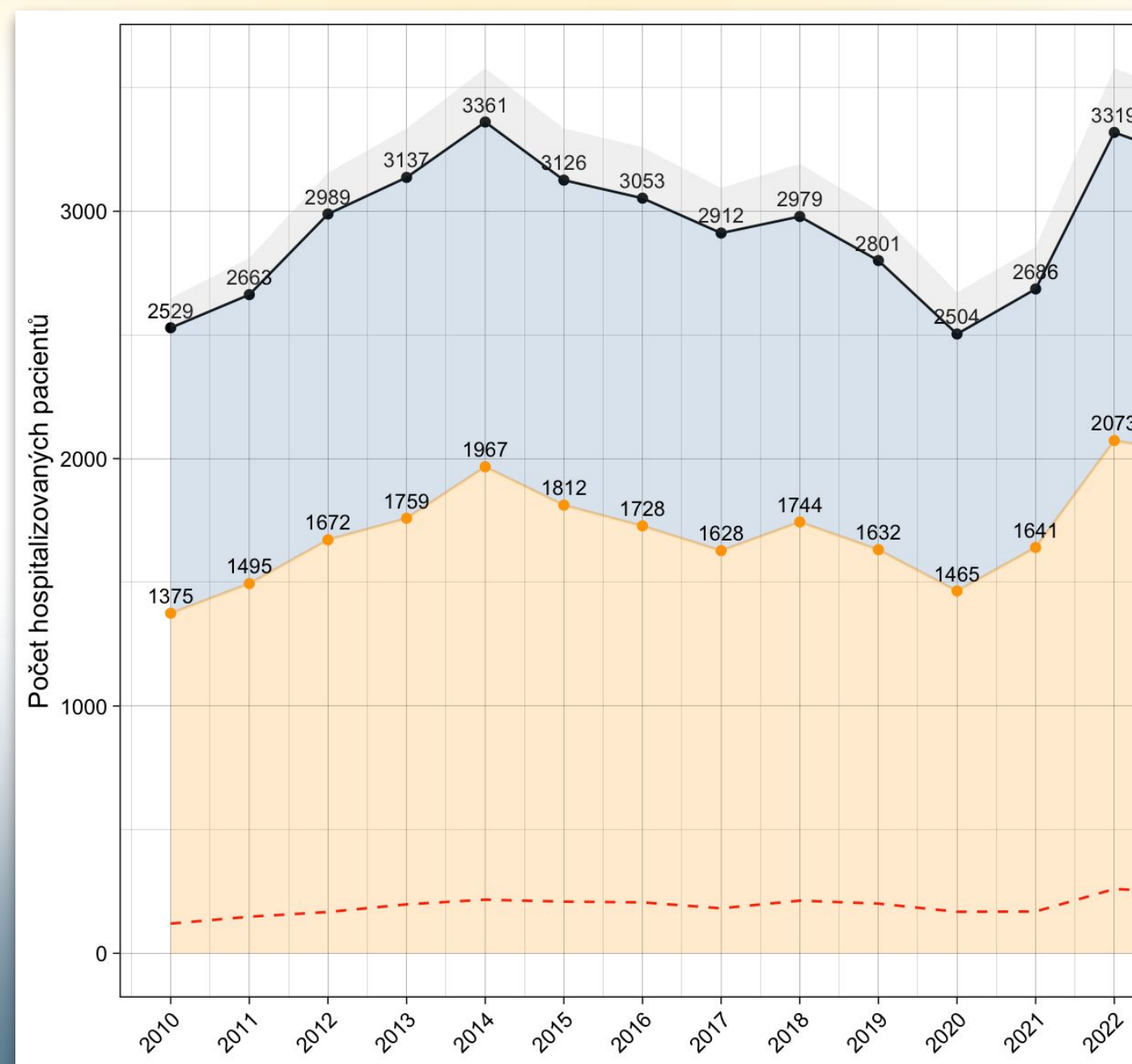
559 lůžek (ideál 8 lůžek na 100 000 -> 860 lůžek)

cca 1550 klinických psychologů (2023, AKP) -> potřeba dvojnásobku

Důkazy:

Hospitalizace pro záměrné sebepoškození

Důsledky: Dostupnost péče

Důsledky:

Dostupnost péče

Year	N	Of which utilized care for F2 (n, %)	Antipsychotic prescription for the first time	Number of psychotherapeutic sessions within 3 months prior the prescription (%) *			
				At least 1 session	At least 4 sessions	At least 8 sessions	At least 12 sessions
2015	14 636	252 (1.72)	5 044	8.4	1.1	0.2	0.1
2016	15 670	246 (1.57)	5 312	8.0	1.1	0.2	0.1
2017	16 608	289 (1.74)	5 434	9.5	1.4	0.2	0.0
2018	16 810	297 (1.77)	5 184	9.9	1.3	0.3	0.2
2019	16 958	306 (1.80)	4 980	10.2	1.6	0.3	0.1
2020	16 301	287 (1.76)	4 481	10.7	2.5	0.4	0.1
2021	17 052	338 (1.98)	5 167	11.8	2.9	0.5	0.2
2022	18 240	419 (2.30)	5 937	12.7	2.9	0.6	0.1
2023	19 641	432 (2.20)	6 587	12.8	3.7	1.0	0.3
2024	19 648	456 (2.32)	5 987	12.0	3.7	1.2	0.2

Počet pacientů pod 18 let, kterým je předepsáno antipsychotikum

Důsledky:

Dostupnost péče

Year	N	Of which utilized care for F3 (n, %)	Antidepressant prescription for the first time	Number of psychotherapeutic sessions within 3 months prior the prescription (%) *			
				At least 1 session	At least 4 sessions	At least 8 sessions	At least 12 sessions
2015	11 145	705 (6.33)	5 348	12.1	1.6	0.2	0.1
2016	11 805	726 (6.15)	5 567	11.6	1.9	0.3	0.1
2017	12 962	958 (7.39)	6 204	12.1	1.8	0.4	0.1
2018	13 646	1 214 (8.90)	6 122	13.1	2.6	0.4	0.1
2019	14 215	1 241 (8.73)	6 122	13.8	2.3	0.3	0.1
2020	13 430	1 079 (8.03)	5 131	13.6	2.9	0.7	0.2
2021	15 763	1 520 (9.64)	7 372	15.4	3.6	0.5	0.2
2022	18 798	2 101 (11.18)	8 873	15.1	3.6	0.4	0.1
2023	20 975	2 223 (10.60)	9 369	14.7	3.8	0.7	0.2
2024	21 322	2 176 (10.21)	8 645	14.0	3.9	1.0	0.2

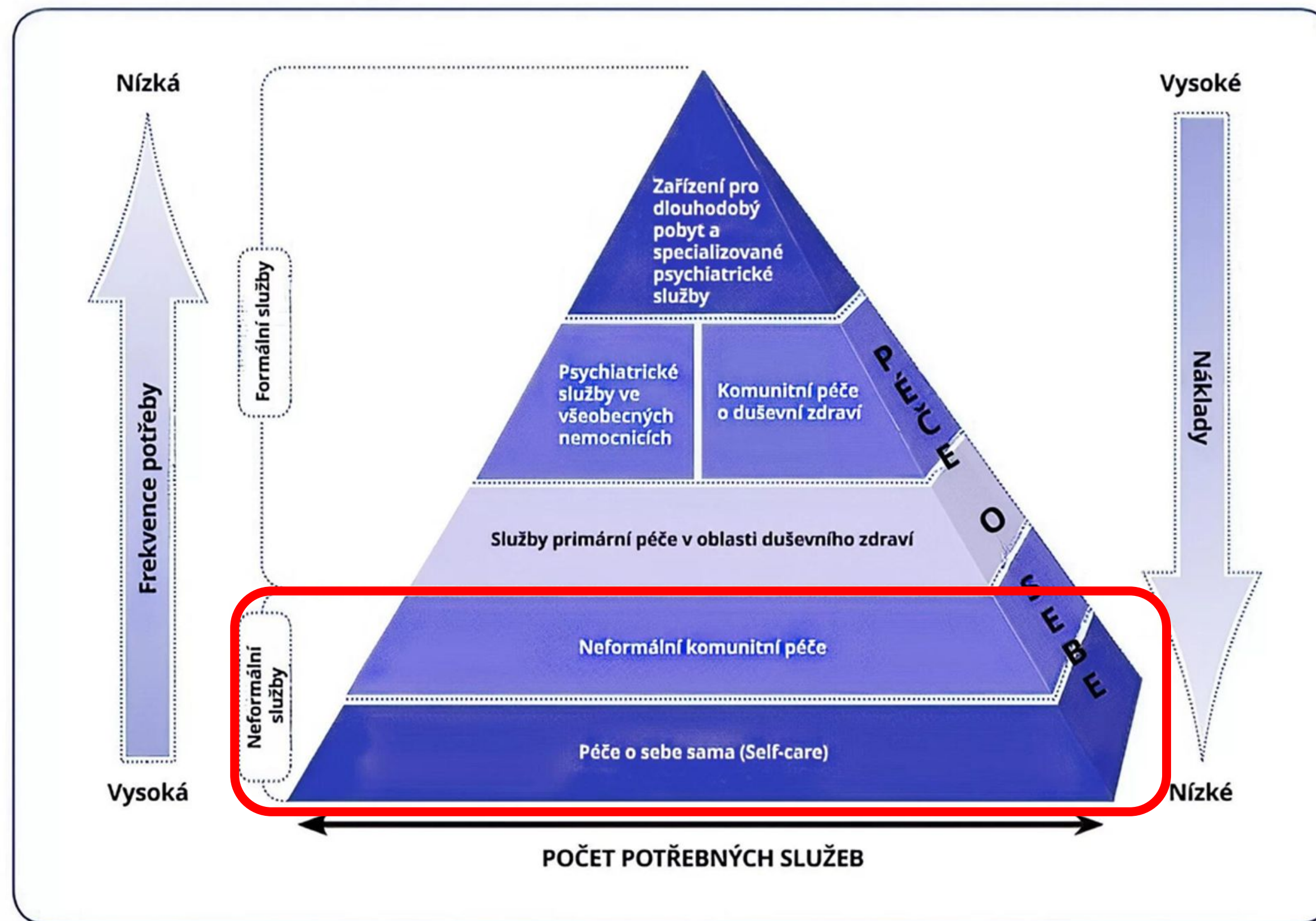
Počet pacientů pod 18 let, kterým je předepsáno antidepresivum

→ Zvyšování kompet
schopnost časného
hospitalizace - uleh
- Všech 5 pohrom
- Nevypust' duši
- Linka bezpečí a

→ Podpora ve školác
- Školní psycholog

→ zvyšování kapacit
dětských a klinickýc

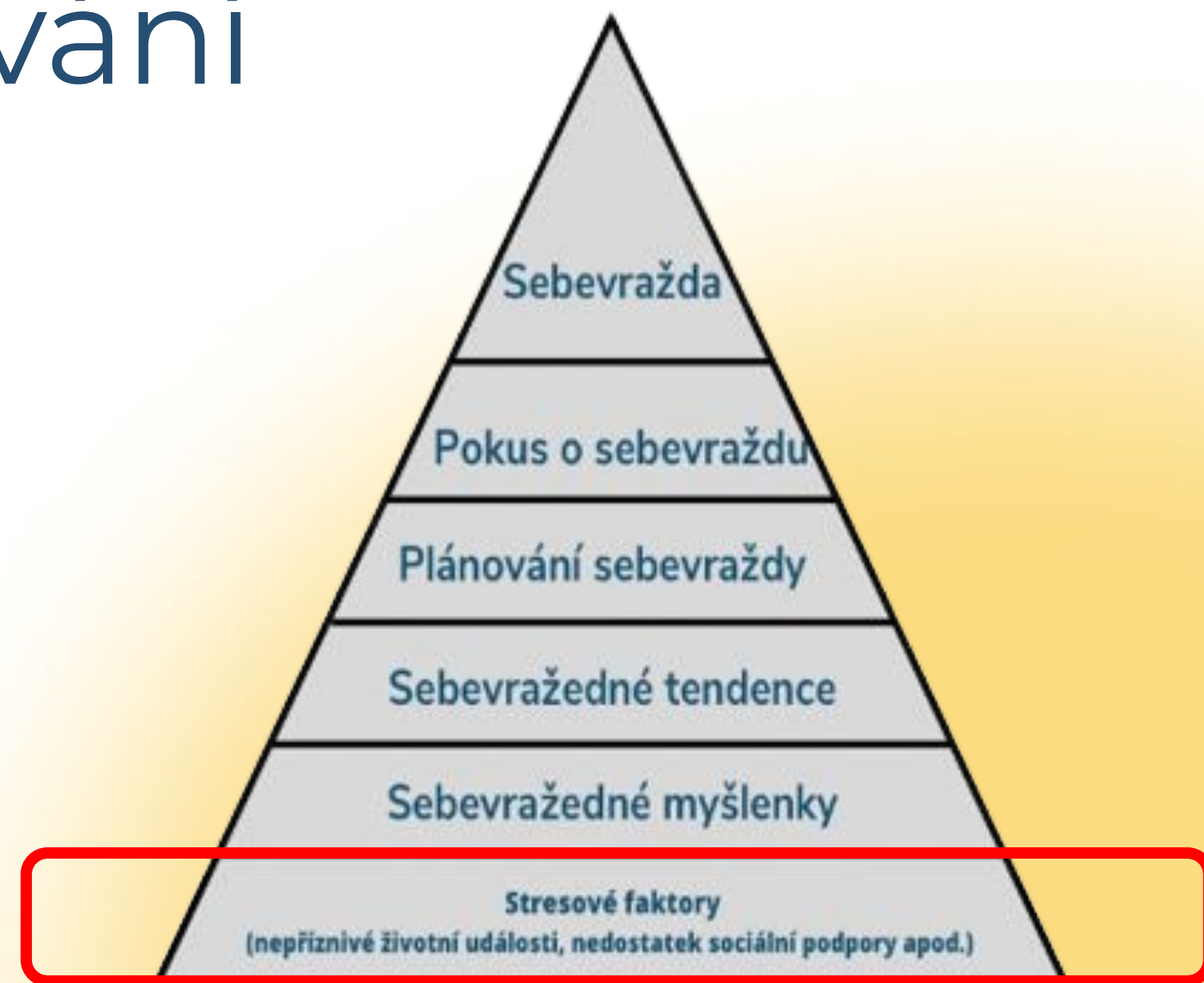
Obrázek 2: Pyramida organizace služeb WHO pro optimální kombinaci služeb v oblasti duševního zdraví

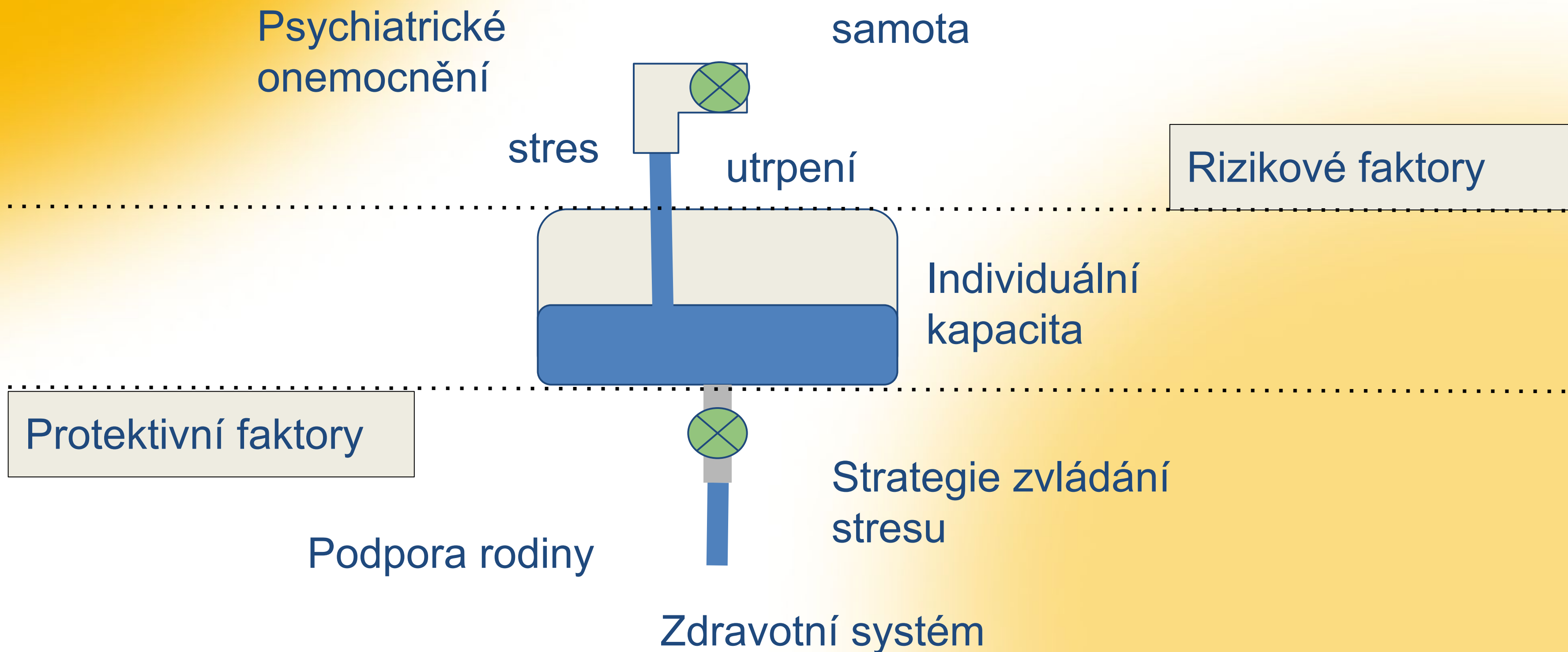
Suicidalita u mladých

Sebevražedné chování

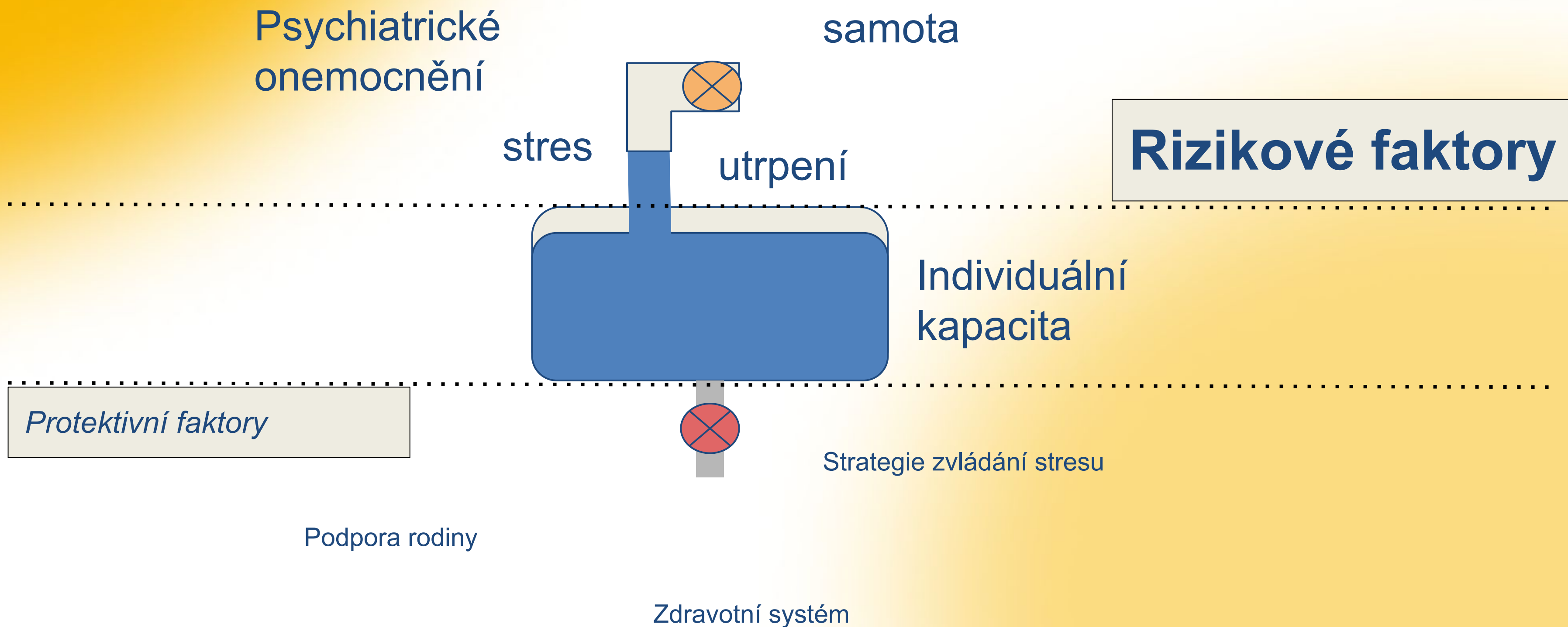
- Sebevražedné myšlenky
- Sebevražedné tendence (sebepoškozování)
- Plánování sebevraždy
- Pokus o sebevraždu
- Sebevražda
 - Úmrtí navozené osobou na sobě samé související s přáním/touhou nežít

Proč si lidé berou život?

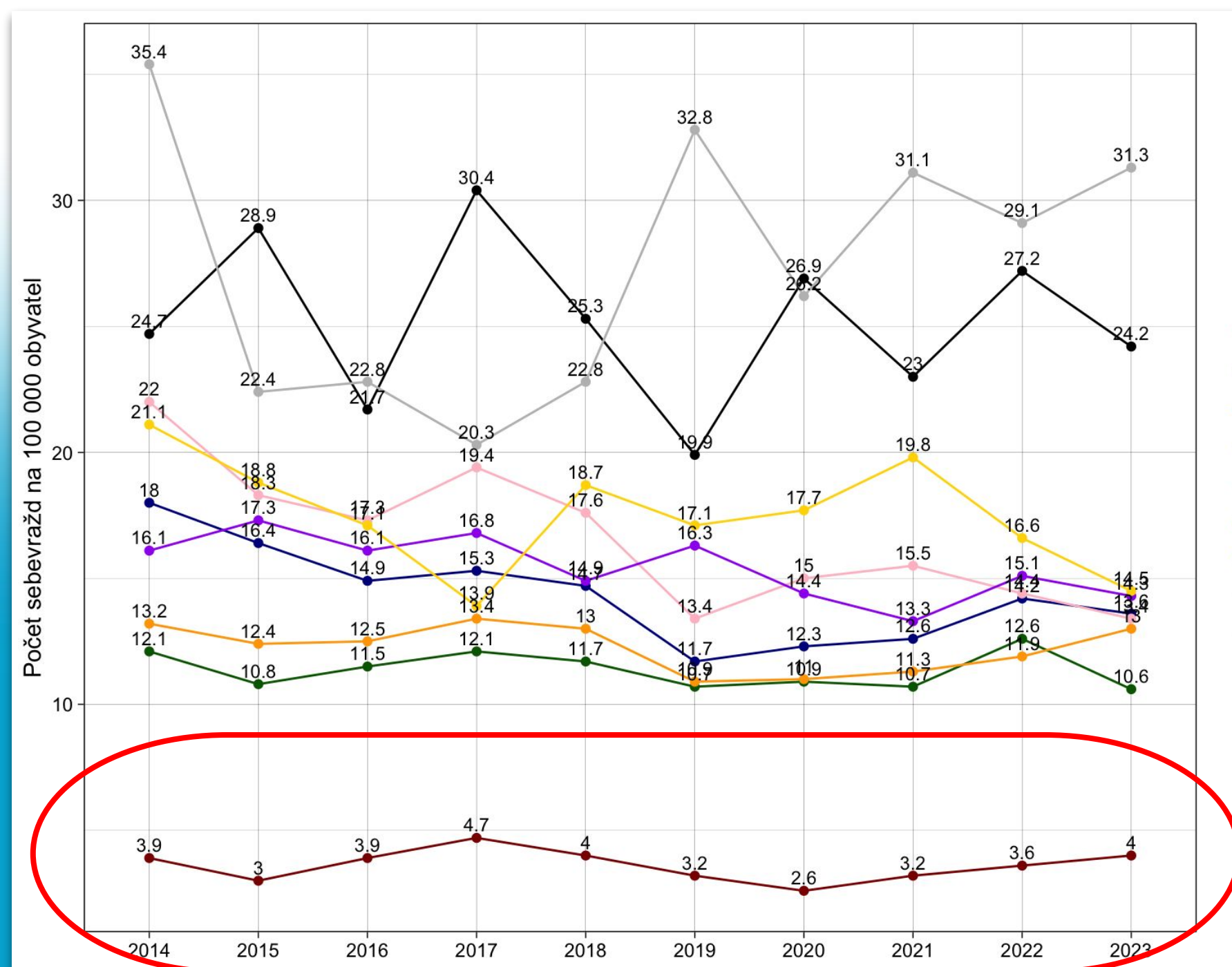

Proč si lidé berou život?

Míra sebevraždy

Věk

Je sebevražednot
dětí a
adolescentů
skutečně takový
problém?

Spolufinancováno
Evropskou unií

VERZE 1.0, 16.7.2024

Hledání světla v temnotě:

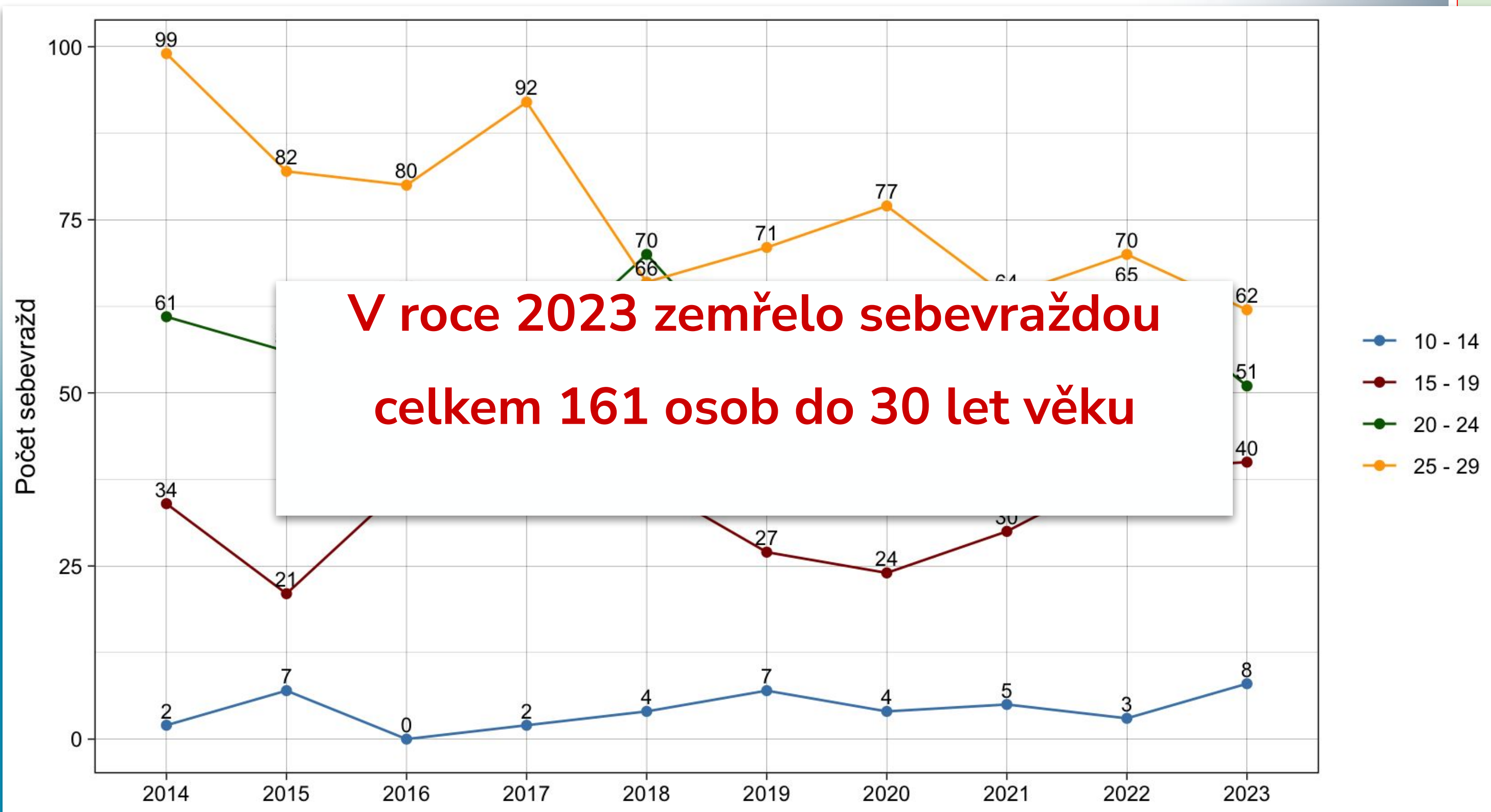
Souhrnná zpráva o sebevražedném
jednání a prevenci v České republice
2022/2023

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

JA! ImpleMENTAL

Ohrožená skupina - junior

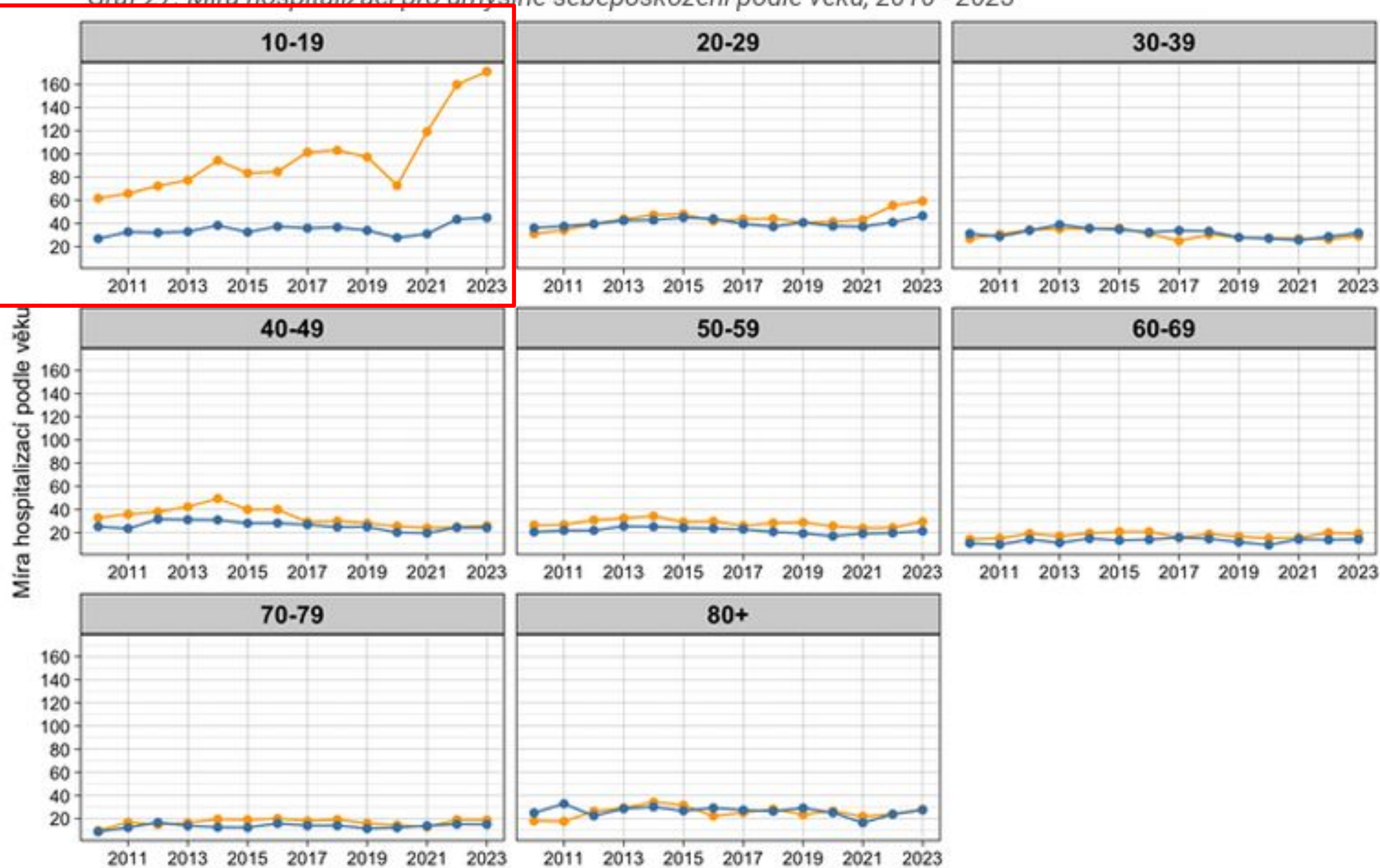

**Republikový
průměr = 1.11**

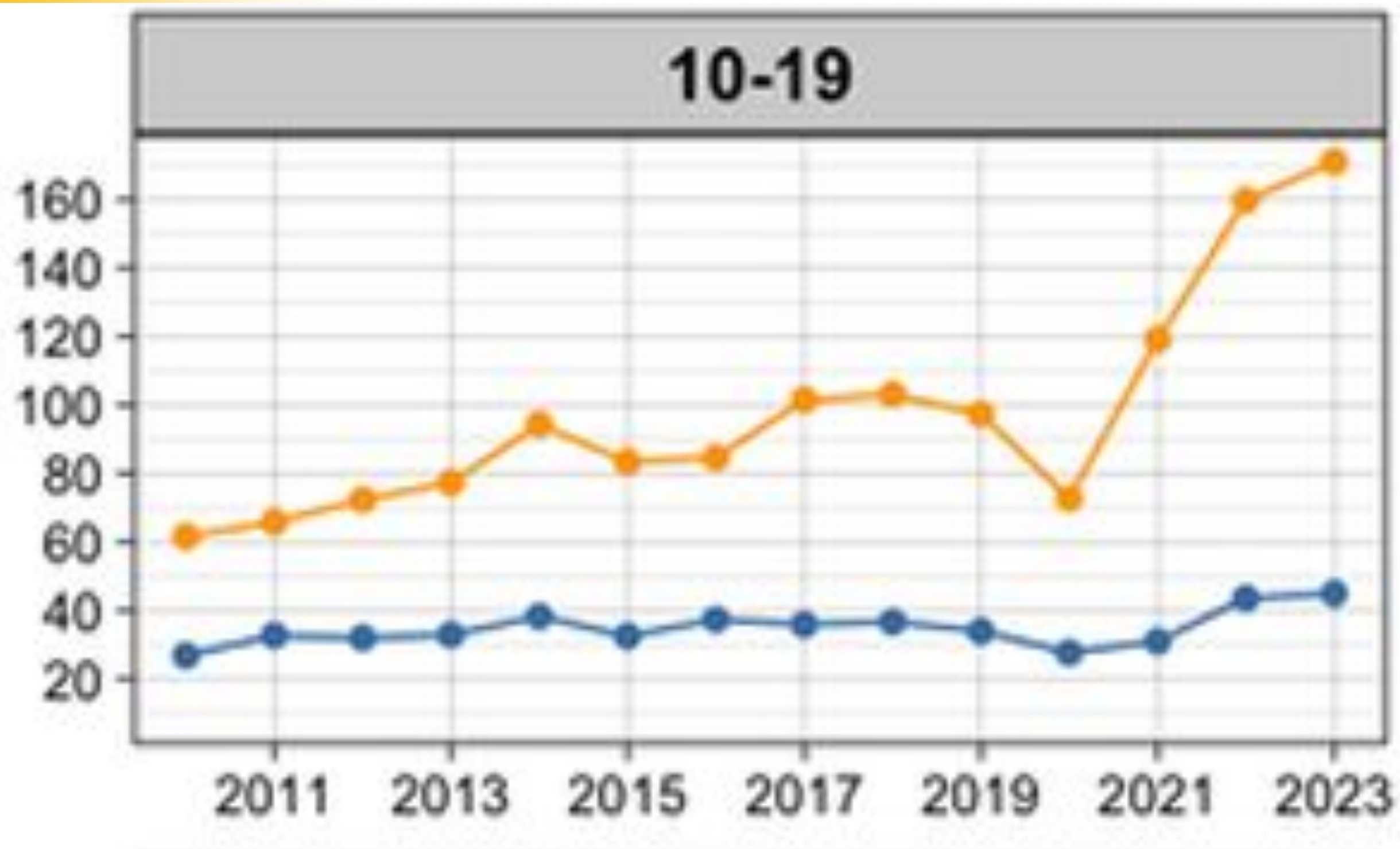
Míra hospitalizací pro sebepoškození

Graf 27: Míra hospitalizací pro úmyslné sebepoškození podle věku, 2010 - 2023

Míra hospitalizací pro sebepoškození

OS - junior

Linka bezpečí

Nejčastěji řešeným problémem na Lince bezpečí v roce 2023 bylo sebevražedné jednání, které představovalo 19,3 % ze všech kontaktů.

Šetření duševního zdraví žáků v Ústeckém kraji

31,6 % žáků někdy zvažovalo sebevraždu

Data z Toxikologického informačního střediska

Průměrný věk podle pohlaví

OS - junior

Linka bezpečí

Nejčastěji řešeným problémem na Lince bezpečí v roce 2023 bylo sebevražedné jednání, které představovalo 19,3 % ze všech kontaktů.

Šetření duševního zdraví žáků v Ústeckém kraji

31,6 % žáků někdy zvažovalo sebevraždu

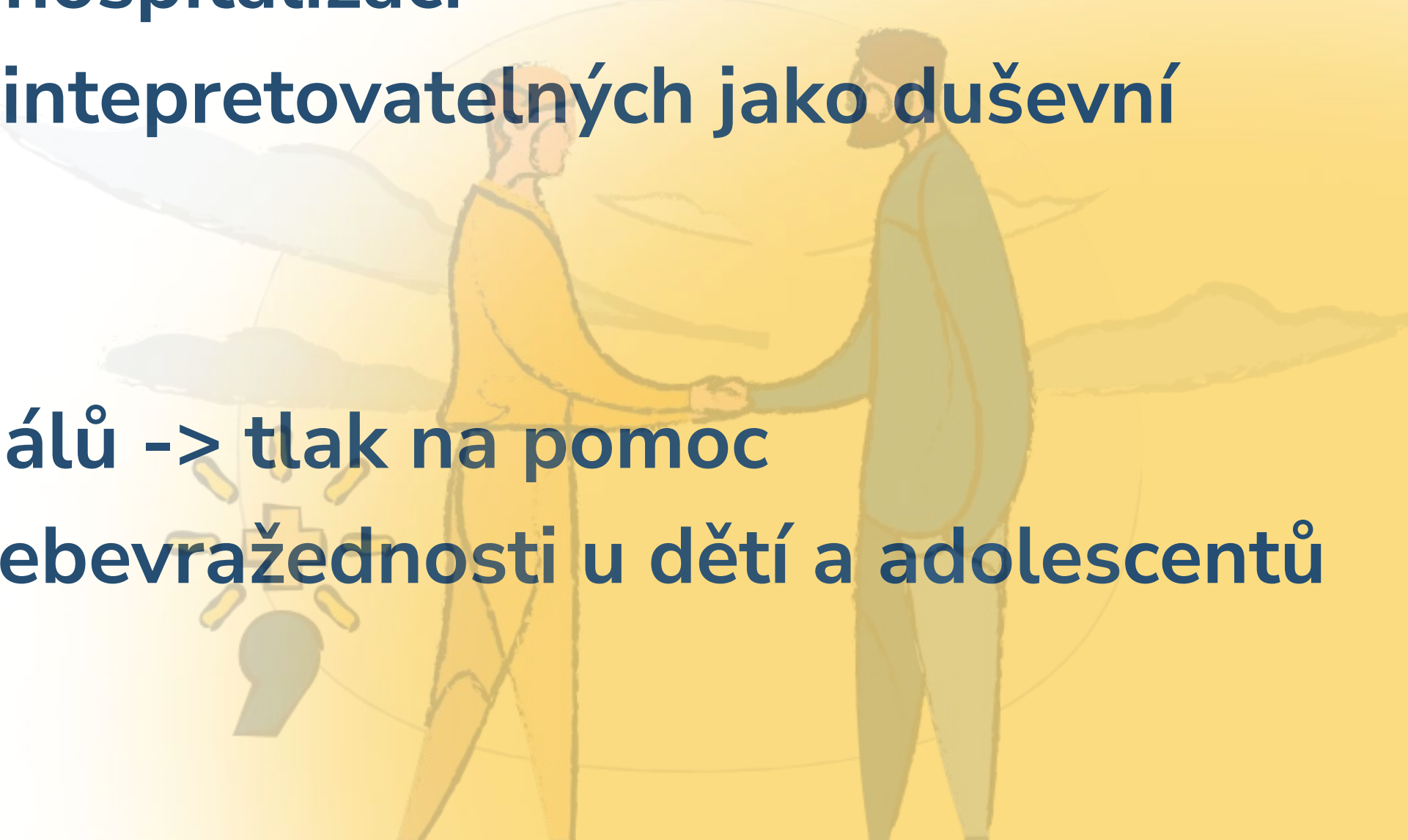

Data z Toxikologického informačního střediska

Počet kontaktů podle pohlaví

Závěr

1. stoupá počet ambulantních ošetření
 2. stagnuje počet dlouhodobých hospitalizací
 3. stoupá prevalence symptomů interpreovatelných jako duševní onemocnění
- > psychiatrizace?
1. nedostatek odborného personálu -> tlak na pomoc
 2. stoupají zástupné indikátory sebevražednosti u dětí a adolescentů
-
- A faint, stylized illustration in the background shows two figures, a man and a woman, shaking hands. The man is on the right, wearing a dark suit, and the woman is on the left, wearing a light-colored dress. They are standing in front of a large, glowing sun or moon. The overall style is soft and illustrative, matching the warm yellow background.

Děkuji za pozornost

ondrej.rydlo@nudz.cz

